

PÅ TOPP I DALANE

On top of Dalane 2007

GEOTUR Geosite

Solbjørgnipa - Bjerkreim

2 hours

Veibeskrivelse Ta av fra E-39 ved Bjerkreim, følg skilt mot Kløgetvedt-tunet. Ta av til høyre rett før du er på toppen av en lang bakke, ved et "buss-skur", følg veien til gården Solbjørg, hvor det er parkering i øverste tunet.

Rutebeskrivelse Følg asfaltveien forbi rødt uthus merket med "Topptur", ta til venstre etter 10 meter inn på en rødmerket traktorsti. Følg denne i

omtrent 1,4 km. Her kan du ta en avstikker til ei gjenreist høyløe, ca 400 meter, det er merket frem til løa. Det siste stykket opp mot toppen har bratt stigning.

Totalt lengde opp til toppen er 2 km.
Passer for barn.
Privat eiendom.
Dyr på beite.

Approaching by car: Exit the E-39 at Bjerkreim and follow the

sign to Kløgetvedt-tunet (Kløgetvedt farmyard). Turn right before reaching the top of a long incline – by a bus stop shelter – and follow the road to Solbjørg farm. The upper yard has parking spaces.

Route description: Follow the asphalt path past the red outhouse marked as 'topptur' (mountain top trail). After 10 meters turn to the left on to a tractor path marked in

red. Follow the path approximately 1.4 km. It is possible to take a detour from here to a rebuilt hay barn; this is about 400 metres and is marked. The final stretch up to the mountain top has a steep incline. The total distance to the top is 2 km. Suitable for children. Private property. Grazing livestock. Estimated duration: 2h

Magma: Steinsmelte; glassblåsere lager en type magma, fikk det smeltede glasset lov til å avkjøle sakte ville det også utvikles synlige krystaller.
Lagdelt intrusjon: Magma dannes ved at smeltede bergarter dypt nede i jorden beveger seg oppover. Dersom magmaet når overflaten dannes det vulkaner og magmaet kommer ut som lava. Noen ganger derimot når ikke magmaet overflaten, men danner store kammer med smeltet stein langt under jordoverflaten, hvor magmaet avkjøles sakte og danner krystaller. Krystallisering i et slikt magmakammer foregår i hovedsak oppover fra gulvet i kammeret. Magma har en

kompleks kjemisammensetning og krystalliserer over et stort temperaturområde. Antall forskjellige typer mineraler som krystalliserer øker ettersom temperaturen synker. Når det i en periode er to (eller flere) typer mineraler som krystalliserer skifter de ofte med å krystallisere, noe som gir bergarten et lagdelt utseende. Lagdelingen representerer altså den opprinnelige fremrykkende krystallisasjonsfronten (gulvet) til magma kammeret.

Vertsbergart: Er den/de eldre bergarten(e) som den lagdelte intrusjonen trengte inn i.

Magma: is molten rock. Man-made glass is a kind of magma. If molten glass was allowed to cool slowly, visible crystals would develop.

Layered intrusion: Magma, formed by melting of rocks deep within the Earth, moves upwards. If it reaches the surface it forms a volcano. It may, however, form a large chamber below the surface where it will cool slowly and form crystals. Crystallisation of magma in a large chamber mostly takes place upwards from the floor. Magma has a

complex chemical composition and crystallises over a large temperature range. The number of minerals that crystallise from magma increases as the temperature falls. When two (or more) minerals are crystallising they commonly take it in turns to grow. This gives the crystalline rocks a layered appearance. The layers represent the original advancing crystallisation front (the floor) of the magma chamber.

Country rock: These are the older rocks into which magma was forced (or intruded) to form a magma chamber.

A) Gml. vannhjul
Old water wheel

B) Grense mellom gneis og lagdelt intrusjon
Contact between the layered intrusion and the country rock gneiss.

C) Nyreist høyløe
Rebuilt barn

Forsidefoto: Solbjørgnipa sett fra nord-vest
Front page photo: Solbjørgnipa seen from NW

Kartet er kun illustrasjonskart som ikke er i målestokk. Det vil derfor gi feil inntrykk av avstander. Kartet er orientert med opp mot nord. Stien (rød) er merket,

men vi anbefaler at du tar med turkart Dalane. Anslått tidsbruk gjelder tur/retur med effektiv gange (uten pause) i vanlig turtempo.

This map is not to scale; it is purely illustrative and therefore gives an incorrect impression of distances. The top of the map is north. The path is marked with red dots,

but we recommend the use of a Dalane map. The times indicated are there and back (without breaks) at a reasonable walking pace.

Nyreist høyløe Løa er fra rundt forrige århundreskifte. Den ble kalt det midtre løestykke. Her ble det slått gress. Gresset ble tørket og lagret i løa, for å bli kjørt hjem med hest og slede på vinteren. Slike slåtteteiger i utmarka var et svært viktig fortilskudd for vinterforsyningen til dyra i gamle dager.

The barn dates back to the turn of the last century. It was called 'middle barn' ('midtre løestykke'). Grass cut here was dried and stored in the barn. It was then transported to the farm by horse and sleigh in the winter. Harvesting facilities in remote parts, such as here, were crucial for the storage of winter provisions for livestock.

INTRODUKSJON

Introduksjonen under er felles for Geotoppturene Jonsokknuten (Hestafjellet), Gullbergtuva og Solbjørgnipa siden de alle er relatert til den lagdelte Bjerkreim-Sokndal intrusjonen.

For ca 925 millioner år siden utviklet et stort kammer – et magma kammer seg ved at magma, ved smelting dypt nede under Jordens overflate, trengte inn i bergarter (vertsbergartene gneis og anortositt) i Dalane området. Et skålformet kammer ble dannet ved at magmaet (med en temperatur på 1100-1200°C) gjennom seks større episoder (sykluser) trengte inn i kammeret, som vokste og ble større for hver syklus. Før neste syklus med inntrengende magma krystalliserte noe av magmaet fra den forrige syklus mens den smelten som ikke hadde rukket å krystallisere blandet seg med den nye smelten som trengte inn i kammeret ved neste syklus. Etter at den sjettede og siste syklus var helt krystallisert og det ikke var mer smelte igjen hadde det nå krystalliserte magmakammer en tykkelse på ca 7 km og en bredde på ca 40 km (figur 1) og det lå ca 20 km under Jordens overflate.

Når magma avkjøles veldig sakte som her øker antall mineraltyper ettersom magmaet avkjøles og forandrer sammensetning. Først var det bare et mineral som ble dannet (en feltspattype som kalles plagioklas som danner bergarten anortositt) mens den siste bergarten som ble dannet (et medlem av granitt familien som

INTRODUCTION

The introduction below is for Geosites Jonsokknuten (Hestafjellet), Gullbergtuva and Solbjørgniba since they are all related to the Bjerkreim-Sokndal layered intrusion.

About 925 million years ago, magma formed by melting deep below the surface of the Earth intruded the pre-existing rocks (called "country rocks") to develop a large chamber – a magma chamber. Magma (with a temperature of 1100-1200°C) entered the bowl-shaped chamber during six main episodes (called 'cycles'), and each time the chamber grew bigger. Some of the magma in the chamber crystallized into rock each time before the next cycle, and the new magma mixed with that remaining in the chamber. After crystallization of the last cycle the solidified magma chamber had a maximum thickness of about 7 km and a maximum breadth of about 40 km (fig.1); it was located about 20 km below the surface of the Earth.

When magma crystallizes slowly the number of minerals that form increases as the magma cools and gradually changes composition. To start with there was only one mineral (a feldspar called plagioclase which forms a rock called anorthosite); the last rock to form (a member of the granite family called charnockite) contains at least nine minerals. Quartz was one of the last minerals to develop. Most of the crystallisa-

kalles charnokitt) inneholdt minst ni mineraltyper. Kvarts var et av de siste mineraler som ble dannet. Det meste av krystallisasjon foregikk på magma kammerets gulv som stort sett var horisontal. Når flere mineraler

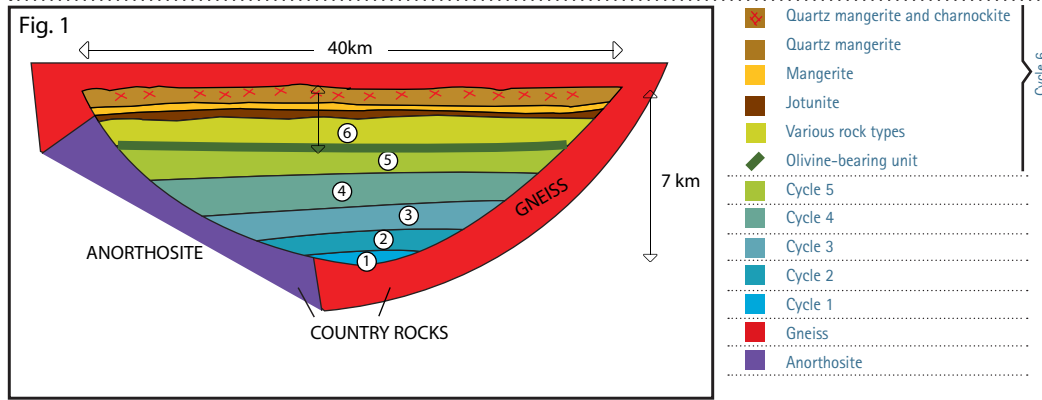

Fig. 1. Skjematiske illustrasjon av formen på magmakammeret til den lagdelte Bjerkreim-Sokndal intrusjonen etter at de smeltede steinmassene (magmaet) var ferdig krystallisert og blitt til en (pga den høye temperatur og trykk) "bløt" bergart før den ble deformert. De bergarter som magmaet trengte inn i, var gneiser og anortositt. Magmakammeret utviklet seg gjennom 6 større trinn (sykluser) ved at nytt magma trengte inn i kammeret 6 ganger. En del av det tilstrømmende magma krystalliserte på gulvet av kammeret før den neste strømmen av magma strømmet inn i kammeret og blandet seg med den del av smelten (fra de tidligere magmatilstrømninger) som fortsatt ikke var krystallisert. For hver tilstrømning utvidet kammeret seg.

Fig. 1. Schematic illustration of the form of the Bjerkreim-Sokndal magma chamber after complete crystallization but before deformation. The country rocks into which it was intruded consist of gneiss and anorthosite. The magma chamber developed in six major steps ("cycles") when new magma entered. A portion of each influx crystallized on the floor of the chamber before arrival of the next influx that mixed with the remaining magma. Each cycle consists of a variety of rock types. The lower cycles are relatively simple whereas the upper cycles are more complex. The upper part of the last cycle (6) contains several rock types that only occur at this level (called jotunite, mangerite and charnockite).

krystalliserte ble det normalt dannet fra 1 til 50 cm tykke lag med lyse (plagioklas) og mørke (ilmenitt og ortopyroksen) mineraler. Det er også en storskala lagdeling som avspeiles i de seks syklusene (se figur 1, 2 og geologisk kart figur 3). Intrusjonen strekker seg ca 40 km, fra i nærheten av Bjerkreim i nordvest til Sokndal i sydøst og er med sin utbredelse på ca. 230 km², vest Europas største lagdelte intrusjon.

Etter krystallisasjon befant de nå krystalliserte magmakammer seg dypt nede i jordskorpen sammen med vertsbergartene men fortsatt med en temperatur på ca. 900 °C. Under disse forhold oppfører bergarter seg plastisk ("bløt"). Den lagdelte intrusjonens bergarter var relativt rik på mørke mineraler og tyngre enn vertsbergartene (gneis og anortositt) og på grunn av denne tyngdeforskjellen begynte den å synke mens de omliggende bergartene begynte å stige mot overflaten. Som et resultat av denne innsynking prosessen er den lagdelte intrusjonen blitt foldet slik at flankene mot nordøst (Teksevatnet området) og sydvest (Storeknuten) nå er tett på vertikale (se modellen figur 2 og geologisk kart figur 3).

De nederste og mest primitive bergarter, dannet fra den første syklusen kan man se nær Solbjørgnipa vest

tion took place upwards from the floor of the magma chamber that was essentially horizontal. When there were several minerals crystallizing it was common for the light mineral (plagioclase) and the dark minerals

(including a black metallic mineral called ilmenite and a dark mineral called orthopyroxene) to form layers between 1 cm and 50 cm thick. There is also a large-scale layering reflecting the six cycles (see fig. 1, 2 and 3). The intrusion extends from near Bjerkreim in the northwest to Sokndal in the southeast, a distance of about 40 km, and covers an area of ~230 km², making it the largest layered intrusion in Western Europe.

After it had crystallized it was still deep within the crust and, together with its country rocks, was still hot (about 900°C). Under these conditions rocks behave plastically. The rocks of the layered intrusion were relatively rich in dark minerals and denser than its country rocks (anorthosite and granitic gneiss) and the layered intrusion started to sink while the surrounding rocks rose towards the surface under the influence of gravity. As a result of this sinking process the layered intrusion became folded and the flanks of the fold to the northeast (Teksevatnet area) and southwest (Storeknuten) are now close to vertical (fig.2). The present form of the layered intrusion is shown in fig.3.

The lowest rocks, formed from the first cycle, are exposed near Solbjørgnipa west of Bjerkreim; the

for Bjerkreim, mens man finner de øverste og mest utviklede bergartene rundt Gullbergtuva. Den follierte beskaffenhet av intrusjonen kan best oppleves fra toppen av Jonsokknuten ved Hestafjellet. Den flotte utsikten fra disse 3 lokalitetene kan gi et inntrykk av størrelse og formen til den lagdelte intrusjonen. Vertsbergartene som dannet taket på intrusjonen er blitt erodert helt vekk. Etter at intrusjonen krystalliserte og ble foldet har hele området sakte hevet seg ettersom de ca 20 km med overliggende bergarter ble erodert vekk (med en gjennomsnittshastighet på ca 1 cm pr. 500 år eller 0,02 mm pr. år) slik at vi nå kan studere disse bergartene på overflaten.

Fig. 2. Skjematiske illustrasjon av magmakammeret til Bjerkreim-Sokndal lagdelte intrusjonen etter at intrusjonen var ferdig krystallisert og deformert. Foldingen fant sted som et resultat av at de "tunge" lagdelte bergartene sank ned igjennom de lettere vertsbergartene (gneis og anortositt) mens de enda var veldig varme å kunne deformeres plastisk ("bløt").

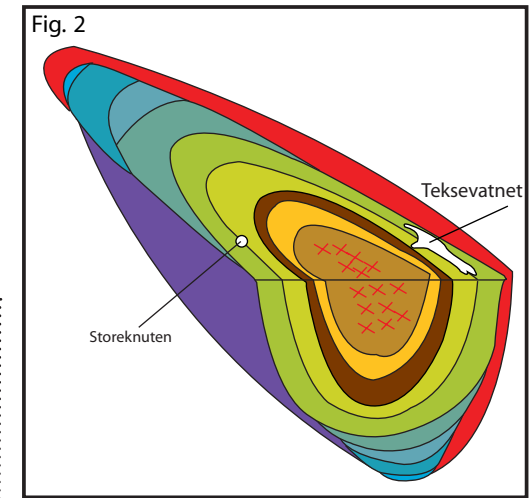
Fig. 2. Schematic illustration of the form of the Bjerkreim-Sokndal layered intrusion after deformation. The folding took place as a result of the sinking of the dense rocks of the layered intrusion into the lighter country rocks while they were still very hot and able to deform plastically.

SOLBJØRGNIPA

Følger man den merkede stien fra Solbjørg gård er det noen interessante blotninger på en horisontal fjelloverflate i nærheten av det gamle vannhulet (se kart s. 2 pkt. A). Ved en nærmere undersøkelse (ned på hender og knær!) finner du et rosa mineral som danner 2-3 cm store firkantede eller rektangulære krystaller. I de kileformede eller trekantede områdene mellom plagioklas krystallene finnes et svart metallisk mineral og et brunt til svart mineral (som får en rustfarge når det forvitrer). Det vi kan se her er tre mineraler som er meget viktige i Magma Geopark området; rosa plagioklas, svart metallisk ilmenitt og den ofte rustfargede ortopyroksen. Det man også kan se er et bevis på at plagioklas krystalliserte først og at ilmenitt og ortopyroksen krystalliserte i mellomrommene som ble til overs mellom plagioklas krystallene (se figur 4).

Følger man veien videre ser man noen blotninger med en grovkornet bergart hvor man lett kan identifisere plagioklas, ortopyroksen og ilmenitt. Bergarten som inneholder disse tre mineraler kalles noritt, den grovkornede utgaven inneholder så mye ilmenitt at den kalles ilmenitt noritt. Noen få meter lenger opp langs veien på høyre side kan man, hvis man ser nøye etter, se en svak småskala lagdeling som heller ca 20° mot sydøst, noe som også stemmer godt overens med den generelle regionale strukturen til den lagdelte intrusjonen (se figur 2).

highest rocks are in the Gullbergtuva area, and the folded nature of the intrusion can best be appreciated from Hestafjellet. There are splendid views from all three locations from which the size and general shape of the layered intrusion can be visualized. The country rocks that formed the roof to the intrusion have all been eroded away. Since the Bjerkreim-Sokndal layered intrusion crystallised the area has been slowly elevated and a thickness of ~20 km has been eroded away (at an average rate of 1 cm per 500 years or 0.02 mm per year) so that we can now study these rocks at the surface.

SOLBJØRGNIPA

Following the marked path from the farm there are some interesting outcrops on flat surfaces near an old water wheel (see map p. 2 mark A). Close examination on hands and knees is rewarding. It is clear that a pale pinkish mineral forms square or rectangular crystals that are up to 2-3 cm across. The wedge-shaped or triangular spaces between these large crystals are occupied by a black metallic mineral and a brown to black mineral (that commonly weathers to a rusty colour). Here we can see three minerals that are very important in Magma Geopark; pinkish plagioclase#, black metallic ilmenite# and rusty-weathering orthopyroxene#. It is evident that plagioclase crystallized first, after which ilmenite and orthopyroxene crystallized in the spaces left between the plagioclase crystals (see fig. 4)

Further along the path there are some outcrops of coarse-grained rocks in which it is quite easy to identify plagioclase, orthopyroxene and ilmenite. Rocks

Fig. 3

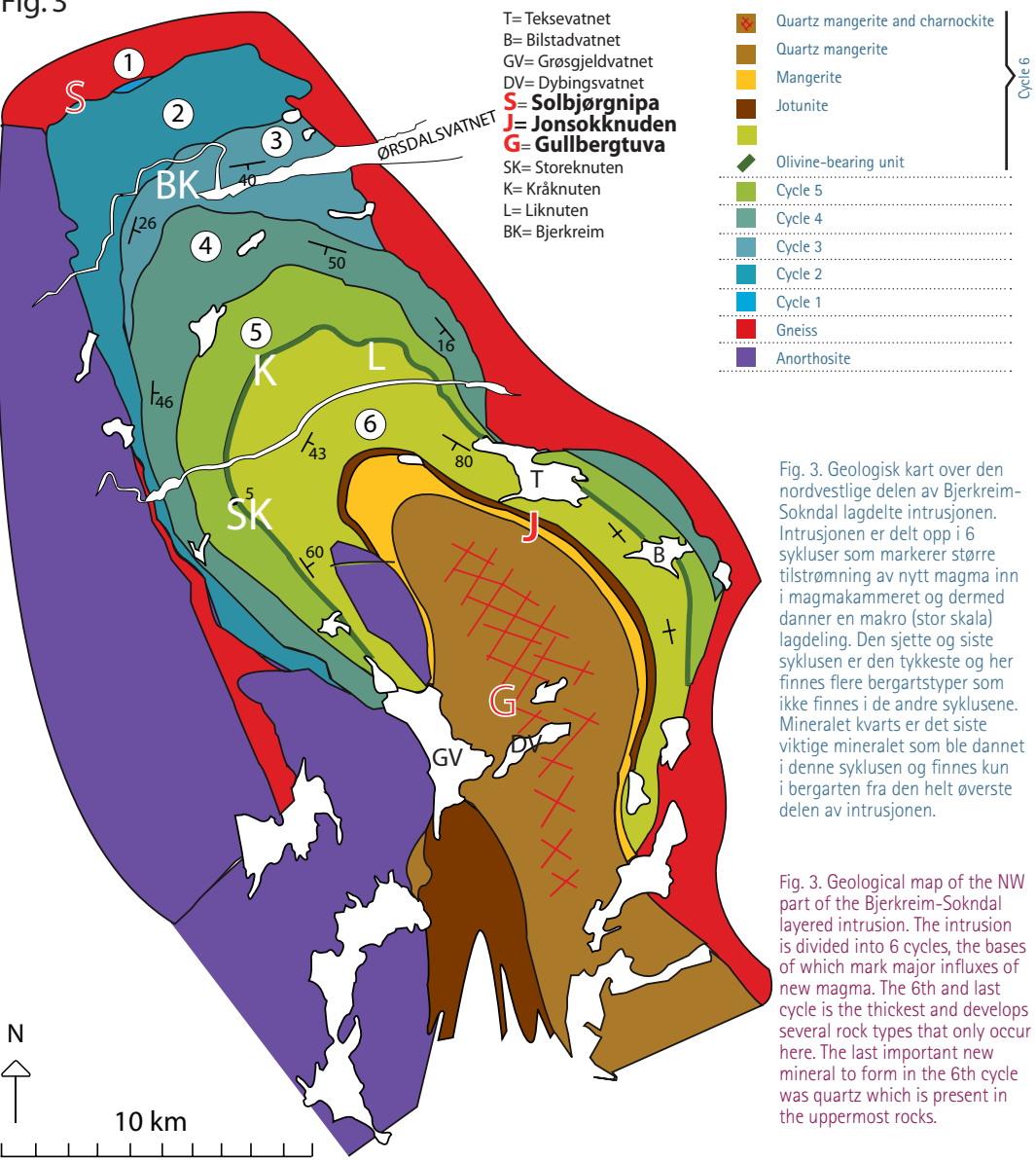

Fig. 3. Geologisk kart over den nordvestlige delen av Bjerkreim-Sokndal lagdelte intrusjonen. Intrusjonen er delt opp i 6 sykluser som markerer større tilstrømning av nytt magma inn i magmakammeret og dermed danner en makro (stor skala) lagdeling. Den sjette og siste syklusen er den tykkeste og her finnes flere bergartstyper som ikke finnes i de andre syklusene. Mineralet kvarts er det siste viktige mineralet som ble dannet i denne syklusen og finnes kun i bergarten fra den helt øverste delen av intrusjonen.

Fig. 3. Geological map of the NW part of the Bjerkreim-Sokndal layered intrusion. The intrusion is divided into 6 cycles, the bases of which mark major influxes of new magma. The 6th and last cycle is the thickest and develops several rock types that only occur here. The last important new mineral to form in the 6th cycle was quartz which is present in the uppermost rocks.

vanligvis mer finkornet enn bergartene du finner i den lagdelte intrusjonen og ofte stripete pga. at de er foliater. Band og striper med kvarts er vanlig.

Gneis er en bergart som er blitt utsatt for ekstrem varme og deformasjon. Disse gneisene som du ser her var en gang en grovkornet granitt som sannsynligvis ble dannet for ca 1,5 milliard år siden. Disse granittiske gneisene har en lang turbulent historie med flere omganger med plastisk deformasjon og en oppvarming til ca 1000 °C av magmaet til den lagdelte intrusjonen. Ser du mot sør (kl 5) fra toppen ser du E39 og Bjerkreimsvassdraget, sør og sørvest for dette er det anortositt og mellom Solbjørgnipa og østover for dette ligger den lagdelte intrusjonen (se også fig. 5) som forsvinner i det fjerne.

Fig. 4 Sort ilmenittkristall ved finger, til høyre ses den rustfargede ortopyroksen og det lyse mineralet er plagioklas.

Fig. 4: Black metallic ilmenite crystal above finger, to the right is rusty orthopyroxene. The light mineral is plagioclase.

I nord ruver fjell av gneis, mens det nordvest for toppen ses en dyp dal som er et resultat av isen og de enorme smeltevannsmengder som fosses mot kysten mot slutten av den siste istiden. Mye av morenen blitt skyllet vekk av smeltevannet, men det ligger fortsatt store mengde igjen med morene i dalen. Normalt er daler som dannes av isen u-formete, men her er store mengder stein rast ut og skyllet vekk av vannet slik at dalen er blitt meget bratt på sørsiden (se forsidefoto).

#Plagioklas er det absolutt vanligste mineralet i Magma Geopark. Det er et silikat mineral (dvs. at det inneholder elementene silisium og oksygen) som også inneholder kalsium, natrium og aluminium. Den kjemiske sammensetningen varierer mellom $\text{NaAlSi}_3\text{O}_8$ og $\text{CaAl}_2\text{Si}_2\text{O}_8$ og mineralet er et medlem av mineralgruppen feltspat. Siden plagioklas ikke inneholder noen metalliske elementer er det et lyst mineral med relativ lav densitet (2.7 g/cm^3). Plagioklas var det første mineralet som krystalliserte fra moder magmaet til Bjerkreim-Sokndal lagdelte intrusjon.

the outcrops are of gneiss (see map page 2, marks B and C), to the east they are of the basal part of the Bjerkreim-Sokndal layered intrusion. Gneisses form all of the rocks to the top of Solbjørgnipa. They are generally finer grained than the rocks of the layered intrusion and are usually "streaky" (foliated). Bands or streaks of quartz are common.

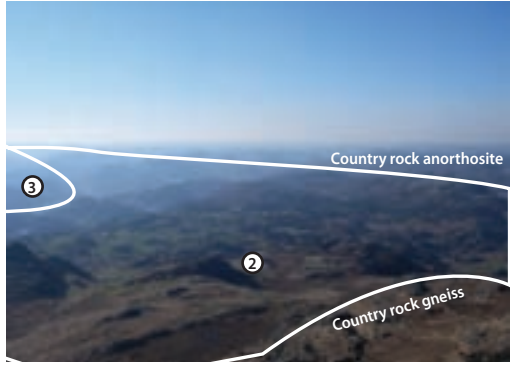

Fig. 5 Utsikt mot sør-øst fra Solbjørgnipa, fra bunnen ser du her oppover i den lagdelte intrusjonen

Fig. 5: The view to the southeast from Solbjørgnipa is upwards from the base of the layered intrusion

Gneisses are rocks that have been subjected to extreme heat and deformation. These gneisses were originally fairly coarse-grained granitic rocks that probably formed about 1.5 billion years ago. They were severely deformed while they were in a plastic state – and subsequently heated to close to 1000°C by the magma of the layered intrusion. These granitic gneisses have experienced a long and turbulent past!

The view to the southeast from Solbjørgnipa is upwards from the base of the layered intrusion; the layering structure dips ~20° to the southeast (see fig. 5). The view to the northwest is across a deep valley that was one of the main courses followed by melt-water at the end of the last ice ages. Moraines that were deposited in this valley by the ice were partially removed by the huge volumes of melt-water, but several moraines remain.

#Plagioclase is by far the most common mineral in Magma Geopark. It is a silicate mineral (i.e. it contains the elements silicon and oxygen) that also contains calcium, sodium and aluminium. It has a chemical composition between $\text{NaAlSi}_3\text{O}_8$ and $\text{CaAl}_2\text{Si}_2\text{O}_8$ and is a member of the feldspar group of minerals. Since it does not contain metallic elements like iron it is a light-coloured mineral with a relatively low density (2.7 g/cm^3). Plagioclase was the first mineral to crystallize from the magma parental to the Bjerkreim-Sokndal layered intrusion.

Kontakten mellom den lagdelte intrusjonen og vertsbergartene gneisene som dannet gulvet i intrusjonen (som nå nesten står vertikalt) er nær skiltet som det står Solbjørgnipa og "Nyreist Høyeløe" på, fjellveggen som du har på venstre side dersom du velger å gå bort til høyeløen (se kart s. 2 pkt. B og C) markerer grensen. Vest for dette stedet er det gneis og øst for deg den aller nederste delen av den ca 7 km tykke lagdelte Bjerkreim-Sokndal intrusjon. Bergarten resten av veien herfra og helt til varden på toppen av Solbjørgnipa er gneis. Gneisen er

consisting of plagioclase and orthopyroxene are called norites; this is an ilmenite norite. Some weakly developed small-scale layering can be seen to the right of the path dipping at ~20° to the SE, consistent with the overall structure of the layered intrusion in this area (see fig. 2 and 3).

The contact between rocks of the layered intrusion and the country rock gneisses that form the floor is in the vegetated area near the sign pointing to Solbjørgnipa and "Nyreist Høyeløe". To the west

#Mineralet ilmenitt inneholder elementene jern, titan og oksygen og har den kjemiske sammensetningen FeTiO_3 . Det er svart og har en metallisk glans. Når det opptrer i store mengder har det en enorm økonomisk verdi og stor betydning for lokalsamfunnet. På Tellnes i den sørøstlige delen av Magma Geopark blir ilmenitt først og fremst utvunnet for sitt titan innhold. Ilmenitt har høy densitet (4.7 g/cm^3).

#Ortopyroksten er også som plagioklas et silikat mineral. Siden det er rikt på jern og magnesium er det et mørkt mineral og den kjemiske sammensetning varierer mellom MgSiO_3 og FeSiO_3 . Det er kalt ortopyroksten fordi krystallformen har samme form som en fyrstikkeske (som kalles ortorombisk symmetri) og skiller seg fra klinopyroksten som i tillegg til jern og magnesium også inneholder kalsium og har en annen krystallform (monoklin symmetri). Ortopyroksten har densitet (3.5 g/cm^3) og er et relativt tungt mineral.

#The mineral ilmenite contains the elements iron, titanium and oxygen and has the chemical composition FeTiO_3 . It is black and has a metallic luster. When it occurs in large quantities it is of huge economic importance – such as at Tellnes in the SE part of Magma Geopark where it is mined for its titanium content. It has a high density (4.7 g/cm^3).

#Orthopyroxene is also a silicate mineral. It is dark-coloured since it is rich in iron and magnesium with a chemical composition between MgSiO_3 and FeSiO_3 . It is called orthopyroxene because it forms crystals with a shape essentially similar to a matchbox (called "orthorhombic" symmetry) and to distinguish it from clinopyroxenes that contain calcium, as well as iron and magnesium, and have a different crystal symmetry (called "monoclinic"). Orthopyroxene has an intermediate density (3.5 g/cm^3).

FRILUFTSLOVEN

Vi gjør oppmerksom på at stiene ikke gir noen utvidede bruksretter og at det er friluftslovens bestemmelser som gjelder for ferdsel og opphold. Friluftsloven og allemannsretten bygger på hensynsfull opptreden i forhold til grunneiere, andre brukere og respekt for naturmiljøet. Om du ikke kjenner hele innholdet i friluftsloven, vil du allikevel komme langt med omtenkksomhet og sunn fornuft. Vi minner allikevel om noen gode huskereglere:

- Parker ikke slik at du stenger for grunneier eller andre brukere
- Skrem ikke beitedyr
- Hold hunden i bånd
- Trø ikke ned gjerder
- Lukk grunder etter deg
- Flytt ikke stein fra steingjerder eller andre kulturminner
- Sag ikke ned trær
- IKKE kast søppel
- HUSK at du er gjest i naturen og i det kulturlandskapet som gårdbrukerne har skapt opp gjennom tiden.

THE COUNTRYSIDE ACT

Be aware that the paths do not give extended rights of way and the Countryside Act governs movement and camping. The Countryside Act and the common right to roam are based on considerate behaviour with respect to the land owners, other users of the land and respect for the environment. Even if you don't know the details of the Act, exercising consideration and common sense will go a long way. A few rules of thumb:

- Do not park where you will obstruct land owners or other users
- Do not startle grazing animals
- Keep your dog on a leash
- Do not flatten fences
- Close gates behind you
- Do not move stones from stone dykes or other heritage stone constructions
- Do not chop down trees
- DO NOT litter
- REMEMBER that you are a guest of nature and the landscape formed by farming through the years

Bjerkreim Kommune

